

”Kaikki on yhtä ja samaa Jumalan merta”

– New age -henkisyys ja kanavoinnin yhteisöllisyys

1. Johdanto

Yhteisöllisyyden teema ei ole ollut keskeinen new age -tyyppisen henkisyyden tutkimuksessa. Päinvastoin, useat tutkijat ovat korostaneet new age:n yksilökeskeisyyttä.¹ Tässä artikkelissa tarkoitukseni on tutkimuskirjallisuuden ja oman aineistoni² perusteella tarkastella new age -henkisyyden keskiössä olevaan kanavointiin liittyviä yhteisöllisyyden muotoja. Kanavointiin keskittyminen new age -henkisyyden tutkimuksessa on tärkeää, sillä ilmiö on osa laajempaa uskonnollisuuden muutosta ja uushenkisyyden nousun kehityssuuntaa länsimaissa.

Yksi new age -henkisyyden tutkimuksellisista haasteista on se, että tutkittavat eivät välttämättä luonnehdi itseään ja toimintaansa termillä *new age*, vaan puhuvat pikemminkin esimerkiksi henkisyydestä, uudesta ajasta tai tietoisuudesta. Tutkimuskirjallisuudessa käsite new age otettiin käyttöön 1980-luvun puolivälissä, mutta termin alkuperä on 1900-luvun alkupuolen millennialistisissa ja astrologisissa käsityksissä.³ Uskontohistorioitsija Wouter J. Hanegraaffin (1996) mukaan new age:n ja kanavoinnin taustalla on muuntunut länsimainen esoteerinen perinne, muun muassa swedenborgilaisuus, mesmerismi ja spiritualismi. 1990-luvulla ihmiset alkoivat luopua käsitteestä new age ja suosia termiä henkisyys. Hanegraaffin mukaan henkisyys merkitsee jotakin ei-sitoutunutta ja on neutraalimpi kuin new age. Hänen mukaansa muutos käsitteiden käytössä kuvaa sitä, kuinka ilmiö on levinnyt vastakulttuurista valtavirtaan.⁴

Tutkimuskirjallisuudessa new age -käsitettä on määritelty monin tavoin. Yleensä määritelmissä viitataan kuitenkin tietynlaiseen joukkoon maailmankaikkeuden luonnetta koskevia käsityksiä.

¹Ks. Wood 2007, Hammer 2010. Yksilökeskeisyyttä korostavista tutkijoista tunnetuin on Paul Heelas ja hänen käsitteensä ”self-spirituality” (Heelas 1996). Individualismin lisäksi new age -henkisyyttä on tarkasteltu muun muassa kaupallisuuden (esim. Lau 2000 ja Carrette & King 2005) sekä ”etsimisen” (esim. Sutcliffe 2003) näkökulmista.

²Aineisto pohjautuu teemahaastatteluaineistoon, jonka olen muodostanut kanavointia Suomessa käsittelevää väitöskirjatutkimustani varten. Pääosa haastattelemistani henkilöistä on naisryrittäjiä, jotka tarjoavat kanavointia yhtenä palvelumuotonaan yleensä yhdelle asiakkaalle kerrallaan kasvotusten, puhelimesta tai kirjeitse, mutta toisinaan erilaisissa ryhmätilanteissa. Kanavoinnin ohella osa heistä tekee myös meediointia, energiahoitoja, astrologiaa tai samanaisia. Haastateltavista vanhin on syntynyt 1920-luvun lopussa, nuorin 1990-luvun alkupuolella, mutta suurin osa haastateltavista ja ryittäjinä toimivista naisista on syntynyt 1950- ja 60-luvuilla.

³ Ks. Sutcliffe 2003.

⁴ Hanegraaff 2009, 345.

Näitä ovat esimerkiksi energiaa ja henkeä koskevat käsitykset, näkemykset erilaisista maailmankaikkeuteen kuuluvista toimijoista⁵, holistinen maailmankuva, jonka myötä ihmisillä on mahdollisuus tuntea muita todellisuuden tasoja sekä terveyden ja hyvinvoinnin korostaminen ja tukeminen täydentävien hoitomuotojen avulla⁶.

Kanavointia on pidetty tutkimuskirjallisuudessa yhtenä new age -henkisyyttä kuvaavana ydinilmiönä, toimintana, jossa välitetään viestejä henkiolennoilta ja muilta entiteeteiltä.⁷ Tutkimusaineistoni perusteella kanavoinnin tarkoituksena on auttaa ihmisiä antamalla heille ohjeita ja tukea heidän henkilökohtaisiin ongelmiinsa. Suuremmissa yleisölle tapahtuvissa kanavointitilaisuuksissa viestit voivat koskea laajemmin ihmisten ja maailman nykytilaa ja tulevaisuutta.⁸ Viestien lähettäjinä toimivat yleensä erilaiset entiteetit, kuten henkioppaat, enkelit, avaruuden asukkaat ja erilaiset mestarit, mutta periaatteessa viestejä voi tulla mistä vain, esimerkiksi eläimiltä ja kasveilta. Kanavointi voi tapahtua tietoisessa tilassa tai eriaisteisissa muuntuneen tietoisuuden tiloissa. Se voi olla suullista tai kirjallista, mutta myös taiteellista ja siihen voi sisältyä parantavan energian välittämistä.

Tässä artikkelissa paikannan yhteisöllisyyden sosiaalisiin suhteisiin, jotka voivat muodostua sekä suorana vuorovaikutuksena että välittyneesti esimerkiksi kanavoinnin avulla tai teknologian välittämänä.⁹ Sosiaaliset suhteet voivat muodostaa yllirajaisia verkostoja¹⁰, jotka rakentuvat usein erilaisten sopimusten tai tunnesiteiden perusteella¹¹. Yhteisöllisyyden näkökulmasta kiinnostavaa on new age -henkisyyteen liitetty organisaatiovastaisuus¹², joten tarkastelen ensiksi new age -henkisyyden ja institutionaalisen uskonnon suhdetta ja erityisesti sitä, miten haastattelemiini henkilöt puhuvat suhteestaan Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Haastateltavat kritisoivat kirkkoa, mutta toisaalta monet heistä ovat myös kirkon jäseniä. Toiseksi avaen sitä, millaisia new age -henkisyyden verkostot ovat ja millaisia yhteisöllisyyden muotoja kanavointi-ilmion ympärille

⁵ Sutcliffe 2013, 28.

⁶ Macpherson 2008, 2.

⁷ Kanavoinnin keskeisyyttä new age -henkisyudessa kuvaa esimerkiksi *Ultra*-lehden lukijoille teetetty kysely (2011). Sen mukaan vastaajista noin 80 prosenttia oli vähintään joksikin samaa mieltä väitteestä, että on hyödyllistä etsiä opastusta ja apua henkiolennoilta ja noin 60 prosenttia vastaajista oli osallistunut kanavointiin. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, mitkä teokset ovat suosittuja suomalaisen new age -henkisyyden kentällä. Vastaajia pyydettiin nimeämään kirja, jolla on ollut vaikutusta heihin. Eniten mainintoja saivat kanavoinnin kautta syntyneet teokset *Keskusteluja Jumalan kanssa* ja *Ihmeiden Oppikurssi*. (ks. Sohlberg & Ketola 2015.)

⁸ Ks. Wood 2007, 101.

⁹ Esim. Aro 2011.

¹⁰ Esim. Corrywright 2007.

¹¹ Anderson 2007.

¹² Ks. Hanegraaff 2009.

on muotoutunut. Koska käsitys holismista eli kokonaisvaltaisuudesta tai kaiken yhteydestä on keskeinen henkisydessä¹³, ei yhteisöllisyyttä voi rajata vain ihmisten väliseksi. Artikkelin lopuksi tarkastelen sitä, kuinka kanavana¹⁴ toimivat naiset kertovat heidän ja kanavoinnin lähteinä olevien entiteettien välisestä yhteisöllisyydestä.

2. Kanavana toimivien naisten suhde institutionaalisen uskontoon

Länsimaissa tapahtunutta kulttuurista kehitystä, muutosta uskonnollisuudesta henkisyteen on tutkimuskirjallisuudessa määritelty yksilökeskeisyyden näkökulmasta. Esimerkiksi teoksessaan *The Spiritual Revolution. Why Religion is Giving Way to Spirituality* (2005) uskontososiologit Paul Heelas ja Linda Woodhead esittävät ajatuksen ”subjektiivisesta käänteestä”, jossa ihmiset jättävät elämän, jota määrittävät ulkopuolelta tulevat roolit ja velvollisuudet ja kääntyvät kohti subjektiivista, omiin kokemuksiin keskittyvää elämää. Tällöin yhteisön tai tradition sijasta ihmiselle tärkeäksi muodostuvat muun muassa mielen ja tietoisuuden tilat, muistot, tunteet, unet ja ruumiilliset kokemukset, jolloin yksilöstä tulee merkityksen ja auktoriteetin lähde.¹⁵ Myös sosiologi Dick Houtman ja mediatutkija Stef Aupers (2010) esittävät, että traditionaaliseen uskontoon mukautuminen torjutaan henkisydessä, koska sen ajatellaan merkitsevän yksilön sisäisen viisauden alistumista ulkopuoliselle auktoriteetille.¹⁶ Sosiologi Matthew Wood (2007) puolestaan katsoo tämän yksilön auktoriteetin korostamisen problemaattiseksi. Hänen mukaansa new age -tutkimuksen keskeinen ongelma on ollut sen tapa jakaa sosiaalinen valta kahteen auktoriteettityyppiin: yksilön omaan auktoriteettiin ja ulkoiseen auktoriteettiin, joista ensimmäisen on nähty hallitsevana. Woodin mukaan hänen tarkastelemallaan new age:n kentällä millään yhdellä auktoriteetilla ei ole muovaavaa vaikutusta yksilön tai ryhmän elämään, vaan kentällä annetaan tilaa monille eri auktoriteeteille.¹⁷

Käsityksiä yhteisöllisyydestä peilataan usein institutionaaliseen uskontoon. Suomessa haastattelemilleni kanavana toimiville naisille evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuulumiseen tai siitä eroamiseen vaikuttavat tekijät ovat moninaisia. Heidän kirkosta eroamiseensa vaikuttaneet asiat

¹³ Esim. Woodhead 2010.

¹⁴ Käytän tässä artikkelissa sanaa kanava (channel), kun viittaan henkilöön, joka tekee kanavointia.

¹⁵ Heelas & Woodhead 2005, 2–4.

¹⁶ Houtman & Aupers 2010, 8.

¹⁷ Wood 2007, 70–71.

eivät poikkea niistä syistä, joiden vuoksi suomalaiset ylipäätään eroavat kirkosta.¹⁸ Vaikka haastateltavissani on sekä kirkkoon kuuluvia että siitä eronneita¹⁹, yhteistä heille kaikille on kuitenkin kriittisyys kirkkoa ja institutionaalista uskontoa kohtaan. Haastateltavani kokevat erityisesti neljä asiaa tekijöinä, jotka erottavat heidät kirkon opista: 1) he käsittävät kirkon henkistä elämää rajoittavana ja konservatiivisena toimijana, 2) he kokevat, että heillä itsellään on suora yhteys Jumalaan, joten he eivät tarvitse kirkkoa, 3) he eivät hyväksy kirkon opettamaa synti-käsitystä ja 4) he uskovat jälleensyntymään.

Kanavana toimivat naiset katsovat, että uskonnon tulisi olla vapauttavaa. He pitävät kirkon toimintaa kaavamaisena ja käsityksiä vanhoillisina esimerkiksi suhteessa homoseksuaalisuuteen. Omaa henkisyttään he pitävät päinvastoin sallivana. Toisaalta jotkut haastateltavat esittivät myös positiivisia näkemyksiä kirkosta.²⁰ He kertoivat esimerkiksi, että evankelis-luterilaisessa kirkossa ihmiset saavat uskoa mihin haluavat ja joillekin ihmisille kirkko voi olla tärkeä tuki. Eräs kirkkoon kuuluva yrittäjä sanoi, että hän kunnioittaa ja pitää kirkkoja tärkeinä, mutta totesi:

”...en ymmärrä, että pitää riidellä jostain opinkappaleista, et minusta se on niinku näpertelyä [...] ja en sit voi ymmärtää ollenkaan sitä, että joku Jumala muka laittaa ihmiset eriarvoiseen asemaan jonku seksuaalisuuden tai jonku ominaisuuden puolesta, ni se on kyl ihmisten luomaa tällästä tarvetta hallita”.²¹

Haastateltavieni kokemukset kirkon yhteisöllisyydestä ovat vaihtelevia. Jotkut kanavista kokivat, että heillä ei ole ollut minkäänlaista suhdetta evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Vastaavasti muutamat haastateltavat olivat aiemmin olleet aktiivisesti mukana kirkon nuoriso- ja musiikkitoiminnassa. Heille kirkko oli ollut läheinen, mutta he kokivat, että heidän muuttuneen maailmankuvansa myötä myös suhde kirkkoon oli muuttunut. Vaikka he olivat edelleen kirkon jäseniä ja pitivät itseään kristittyinä, he eivät osallistuneet enää aktiivisesti kirkon toimintaan. Esimerkiksi eräs nainen koki, että hänen ei tarvitse mennä kirkkoon tai hautausmaalle, koska voi kohdata Jumalan eli rakkauden missä ja kenessä tahansa²². Toinen nainen puolestaan kertoi, kuinka

¹⁸ Uskontososiologi Kati Niemelä (2006) on tutkinut kirkosta eroamisen syitä Suomessa. Tutkimuksen mukaan eroamiseen vaikuttavat useat syyt. Näitä ovat esimerkiksi uskonnolliset ja maailmankatsomukselliset tekijät, jolloin ihmiset kokevat aatteellista ristiriitaa omien näkemystensä ja kirkon oppien välillä. Lisäksi eroamiseen vaikuttavat kokemukset ja mielikuvat, esimerkiksi henkilökohtainen tai tilannekohtainen pettymys kirkkoa kohtaan tai ristiriita suhteessa kirkon kannanottoihin. Myös taloudellisilla tekijöillä, lapsuuteen ja nuoruuteen liittyvillä kielteisillä kokemuksilla sekä elämänmuutoksilla on vaikutusta kirkosta eroamiseen.

¹⁹ Evankelis-luterilaisesta kirkosta eronneiden lisäksi haastateltaviini kuuluu kaksi henkilöä, jotka ovat eronneet helluntailaisuudesta.

²⁰ Ks. Bloch 1998.

²¹ Haastateltava 27.1.2015.

²² Haastateltava 26.10.2015.

uskonto oli ollut hänen lapsuuden kodissaan tärkeässä asemassa, mutta hän koki, että hän ei enää saa kirkosta mitään. Hän kertoi, että hän ei tarvitse jumalyhteyteen kirkon rituaaleja tai ”välikäsiä”.²³

Erityisesti evankelis-luterilaisesta kirkosta eronneet haastateltavani kokivat yhtenä heitä kirkosta loitontavana tekijä kristinuskon synti-käsityksen. Heidän kritiikkinsä synti-käsitystä kohtaan kumpuaa ihmiskuvasta, jonka mukaan ihminen ei tarvitse pelastusta, vaan hän on itse vastuussa elämästään. Eräs kirkosta eronnut yrittäjä piti synti-käsitystä ahdistavana ja kertoi: ”Kyllä mä tiedän, että mulla syntini on, mut kyl mä ihan ite kannan ja oman polkuni käyn, et sillai niinku aattelen, et Jeesus ei sillä tavalla voi minua pelastaa, vaikka hän toki on tosi tärkeä opettaja ja armon ajatuksen sinänsä ymmärrän...”.²⁴ Monet haastateltavistani sanoivat uskovansa, että ennen syntymäänsä ihminen tekee sielunsopimuksen, jossa hän itse päättää ne asiat, joita hän elämänsä aikana käy läpi, keitä hän tapaa ja mitä hän tekee. Ajatus sielunsopimuksesta liittyy myös käsitykseen jälleensyntymästä.

Jännitteistä ja erimielisyyksistä huolimatta monet haastateltavistani kuuluvat kirkkoon. Yleisesti heidän näkemyksissään kirkon yhteisöllisyys vaikutti kuitenkin kaukaiselta. Kirkkoon kuulumisessa tärkeää oli osalle haastateltavista esimerkiksi erilaiset juhlat. Joillekin kirkko puolestaan merkitsi kristillisyyttä. Kirkon jäsenenä pysymiseen vaikuttivat myös esimerkiksi henkilökohtaiset muistot, perinteet ja lapsuuden kodin tavat. Osa haastateltavista kertoi, että he ovat valikoivia esimerkiksi osallistumisessaan kirkon toimintaan. He valitsevat siitä asioita, jotka he näkevät oikeiksi tai tärkeiksi.²⁵

Kaikki haastateltavani liittävät sanaan uskonto negatiivisia merkityksiä. Heille termi edustaa instituutiota, oppia, valtaa ja käännättämistä.²⁶ Henkisyys on heille vastaavasti jotain arkista. Se on elämäntapa, jossa on kyse itsensä ja muiden rakastamisesta. Muutamat haastateltavani näkivät toisaalta myös henkisyys-käsitteen huonona, liian laajana, epäselvänä ja arvottava. Eräs nainen kertoi, että sekä uskonnossa että henkisyudessa tavoitellaan samaa, suvaitsevaisuutta ja rakkaudellisuutta. Hänen mukaansa keskeisenä erona on kuitenkin se, että henkisyudessa ihmiset

²³ Haastateltava 1.12.2014.

²⁴ Haastateltava 25.11.2014.

²⁵ Tutkimuskirjallisuudessa tätä henkisyyden piirrettä on kuvattu muun muassa termillä ”bricolage” (tee-se-itse). Termillä viitataan siihen, kuinka ihmiset poimivat ja yhdistelevät eri traditioista muotoja ja elementtejä, jotka sopivat heidän henkisyyden harjoittamiseensa (esim. Aupers 2012).

²⁶ Ks. Woodhead 2010.

ovat ennakkoluulottomampia.²⁷ Kanavana toimivien naisten puheessa heidän suhteensa institutionaalisen uskonnon tarjoamaan yhteisöllisyyteen näyttäytyy samankaltaisena kuin heidän suhteensa yhteisöihin ja yhteisöllisyyteen ylipäättänsä. Siinä tasapainottelevat käsitykset vapaudesta ja vallasta.

3. New age -henkisyden verkostot ja kanavoinnin yhteisöllinen toiminta

New age:n tutkimuksessa on kritisoitu tapaa puhua new age -henkisydestä liikkeenä (New Age Movement). Esimerkiksi uskontotieteilijä Steven Sutcliffe (2003) mukaan new age ei ole yhtenäinen kokonaisuus, vaan pikemminkin kokoelma sekalaisia sosiaalisia toimintoja. Sutcliffe mukaan new age -henkisyden yhteisöä tai yhteisöllisyyttä voidaan sitä vastoin kuvata verkoston avulla. Hänen mukaansa nämä verkostot ovat kommunikoinnin ja vaihdon muuttuvia prosesseja.²⁸ Tässä artikkelissa tarkoitan verkostolla erilaisten toimijoiden kuten ihmisten, tiedon, rahan ja entiteettien dynaamisia yhteyksiä. Verkoston käsite soveltuu hyvin kanavoinnin yhteisöllisyyden tarkasteluun. Se auttaa ymmärtämään toimijoiden suhteiden muuttuvuutta. Käsitteen avulla voidaan huomioida myös toimijat, jotka eivät ole ihmisiä kuten kanavoituja viestejä lähettävät entiteetit. Lisäksi käsite huomioi toimijoiden välisten suhteiden erilaiset ajalliset kestot, sillä verkostojen rakenteet ovat liikkuvia.²⁹ Seuraavaksi kuvaan ja jäsenän verkosto-käsitteen avulla new age -henkisyden organisoituneisuutta ja sosiaalisia suhteita ja tarkastelen sitä, mitkä konkreettisen yhteisöllisen toiminnan muodot ovat haastattelimilleni naisille tärkeitä.

Vaikka maailmassa on new age -keskuksia, ei konkreettinen sijainti ei ole välttämätöntä new age -yhteisöille niiden olemassa olon kannalta, kuten ei monille muillekaan tämän ajan ylirajaisille yhteisöille. Uskontotieteilijä Dominic Corrywrightin (2007) mukaan ne eivät ole sidoksissa rakennukseen, kaupunkiin tai instituutioon, vaan ne ovat pääosin hajaantuneita ja ylirajaisia verkostoja. Näiden yhteisöjen ja verkostojen keskinäiset suhteet ovat puolestaan muuttuvia ja moninaisia. New age -henkiset verkostot ovat Corrywrightin mukaan tilapäisiä, sillä ihmisillä voi olla monia osallistumisen tasoja ja aktiviteetteja eri yhteisöissä, ja eri yhteisöjen välillä on monitasoisia yhteyksiä.³⁰

²⁷ Haastateltava 1.12.2014.

²⁸ Sutcliffe 2003.

²⁹ Esim. Law 2007.

³⁰ Corrywright 2007, 168, 178. Ks. myös Wood 2007 ja Bloch 1998.

Henkisyiden kentän verkostoissa ihmisiä voi yhdistää esimerkiksi asiakaskäynti kanavointia tekevä yrittäjän luona, viikonloppukurssi tai internet ja alan lehdet³¹. Nämä verkostot toimivat sekä Suomessa että ulkomailla. Internetillä on tässä yhteyksien luomisessa keskeinen rooli. Esimerkiksi suurella osalla haastattelemistani yrittäjistä ja yhdistyksen perustajista on omat internetsivut. He voivat lähettää omille postituslistoilleen säännöllisesti kanavoituja viestejä tai tietoja kursseista ja seminaareista ja he voivat olla mukana sosiaalisessa mediassa tai tuottaa kanavointipalvelua esimerkiksi Skypen avulla. Haastattelujeni perusteella yrittäjien keskeisin väline uusien asiakkaiden hankkimiseksi on kuitenkin ”puskaradio”. Asiakkaat suosittelivat yrittäjiä ja heidän kanavointiin liittyviä palvelujaan tai kursseja esimerkiksi ystävilleen ja sukulaisilleen.

Haastateltavieni puheessa kanavoinnin yhteisöllisyys ilmenee median lisäksi erilaisten ryhmien kokoontumisissa, yrittäjien ja heidän asiakkaidensa kahdenkeskeisissä tapaamisissa sekä yrittäjien suhteissa toisiin yrittäjiin. New age -henkisyiden kentällä ihmisten henkilökohtainen osallistuminen johonkin ryhmään voi kestää vain tunnin tai yhden illan. Steven Suttcliffen (2003) mukaan tässä korostuu yksilö, etsijä, toisaalta verkostot ja tapahtumat, joissa ihmiset tapaavat toisiaan ja vaihtavat kokemuksiaan ja näkemyksiään.³² Suuri osa haastateltavieni kanavointiin liittyvistä tilanteista on joko kahdenkeskisiä tapaamisia asiakkaiden kanssa tai puhelimitse ja kirjeitse tapahtuvia kanavointeja. Lisäksi he tekevät kanavointia myös erikokoisille yleisöille ja ryhmille. Esimerkiksi suurissa alan tapahtumissa yleisönä voi olla satoja ihmisiä. Pienemmissä tilaisuuksissa, esimerkiksi yhdistysten järjestämissä kanavointitapahtumissa voi olla kymmeniä osallistujia ja yksityisemmissä ryhmissä muutamia ihmisiä. Osa haastattelemistani henkilöistä myös itse osallistuu tai on osallistunut aiemmin pienen, yksityisen kanavointipiiriin toimintaan. Vastaavasti osa yrittäjistä ja yhdistysten perustajista pitää avoimempia ryhmätilaisuuksia asiakkailleen, kuten eräs nainen, joka järjestää kanavointia sisältäviä ryhmämeditaatioiltoja kerran tai kahdesti kuukaudessa. Näissä ryhmissä ihmiset yleensä vaihtuvat joka kerta. Naisen mukaan ryhmätilanteissa viestien lähettäjät voivat olla suurempia valo-olentoja (kuten Galaktisen neuvoston jäseniä tai Valon veljeskunta), kuin kahdenkeskeisissä asiakastapaamisissa. Tällöin kanavoidut viestit suuntautuvat koko ryhmälle eivätkä yksittäisen ihmisen ongelmiin. Nainen kertoi olevansa ”valotyöntekijä”, mikä viittaa siihen, että hän on maan päällä auttamassa muita ihmisiä. Ryhmätilanteessa myös muut osallistujat ovat naisen mukaan usein auttajia ja he kokevat yhteiseksi tehtäväkseen valon ja rakkauden tuomisen ihmisille. Hän kertoi tilanteesta:

³¹ Haastatteluissani esiintyneitä lehtiä ovat *Ultra*, *Minä olen*, *Sielunpeili* sekä *Voi hyvin*.

³² Suttcliffe 2003.

...se on enemmän sitä sellasta ryhmän voimaa ja sitä, et miks me ollaan täällä, tavallaan se ryhmä [...] et mä koen olevani valotyöntekijä ja monesti ku on ryhmätilanne, ni kaikki on valotyöntekijöitä ja sit halutaan niinku tuoda sitä viestiä, et me ollaan tehty oikeeta työtä täällä ja niinku jotenki auttaa meitä eteenpäin [...] et se ryhmäenergia on paljon voimakkaampi ja just silloin voi tulla niitä tavallaan vielä voimakkaammalta tuntuvia jollain tavalla niinku energioita ja viestejä, mut sit taas toisaalt, ku sä meet kahden kesken, ni silloin ne keskittyy siihen sun juttuihin, mikä voi olla taas jollain tavalla sulle itelles paljon avaavampi eli ne on kummatki tosi hyviä, mut ne on erilaisia.³³

Haastattelemieni naisten kohdalla kanavoinnin yhteisöllisyys määrittyy heidän paikassaan henkisyiden verkostoissa. He ovat henkisen kentän ammattilaisia, yrittäjiä tai yhdistysten perustajia. Yhteisöllisyyden näkökulmasta tärkeiksi muodostuvat heidän sosiaaliset suhteensa asiakkaisiin ja erityisesti toisiin ammattilaisiin. Asiakassuhteet voivat olla läheisiä ja joistakin asiakkaista voi tulla yrittäjille myös ystäviä. Pääosin yrittäjät kuitenkin kertoivat, että heidän tehtävänä on auttaa ihmisiä ilman, että he jäävät heihin ”kiinni”, mikä viittaa myös uskonnon ja yhteisöllisyyden tuomien negatiivisten piirteiden kuten vallan kritiikkiin. Esimerkiksi eräs yrittäjä sanoi, että hän haluaa voimaannuttaa ihmisiä olemaan itsenäisiä eikä hän halua kerätä seuraajia³⁴. Asiakassuhdetta määrittää myös se, että kanavat korostavat omaa ”tavallisuuttaan” ja sitä että viestit eivät tule heistä, vaan he toimivat asiakkaan ja kanavoituja viestejä lähettävien entiteettien välissä, mikä vähentää hierarkkista asetelmaa.

Yrittäjien suhteet toisiin ammattilaisiin tukevat heitä heidän työssään ja elämässään. Tällaisella yhteisöllisyydellä on suuri vaikutus heidän ammatinharjoitukselleen ja elämälleen. Useat yrittäjät kertoivat, että he itse käyvät toisinaan myös muiden yrittäjien luona erilaisissa kehollisissa hoidoissa tai esimerkiksi astrologisessa tulkinnassa. Eräs nainen kertoi, kuinka hänellä on muutaman hoitajan kanssa ryhmä, jonka kokoontumisissa keskustellaan ensin työhön liittyvistä asioista ja sen jälkeen hoidetaan jokaista vuorotellen. Hänen mukaansa tämä ryhmä mahdollistaa asioiden jakamisen ja tuo hänelle tukea. Lisäksi se on korvannut henkisen piirin, jossa hän kävi aiemmin.³⁵ Yrittäjät myös käyttävät suhteitaan ja yhteistyöverkostojaan, kun he esimerkiksi suosittelevat asiakkailleen jotakin toisen yrittäjän palvelua. Lisäksi muutamat haastateltavat kertoivat, että he näkevät verkostoitumisen ja yhdessä tekemisen tai esimerkiksi tilojen jakamisen muiden yrittäjien kanssa suurena mahdollisuutena tulevaisuudessa.

³³ Haastateltava 4.11.2014

³⁴ Haastateltava 1.12.2014.

³⁵ Haastateltava 27.1.2015.

4. Ihmisten ja entiteettien yhteisölliset suhteet

Yhteisöllisyyttä voidaan kanavoinnin kontekstissa tarkastella myös kanava toimivien naisten ja viestejä lähettävien henkiolentojen välisten suhteiden näkökulmasta. Kanavien ja entiteettien eli ihmisten ja ei-ihmisten muodostamat verkostot muotoutuvat tilannekohtaisesti.³⁶ Haastateltavilleni eri entiteetit ovat osa maailmankaikkeutta. Ne ovat vain erilaisilla olemisen ”taajuuksilla” kuin ihmiset. Monet haastateltavistani kuitenkin katsoivat, että kaikilla ihmisillä on harjoittelun myötä mahdollisuus kanavoida ja saada yhteys erilaisiin taajuuksiin ja entiteetteihin. Lisäksi he kokivat, että ihminen itse päättää, haluaako hän tutustua entiteetteihin ja ottaa kanavoitua tietoa vastaan.

Yhteisöllisyyden teemaan liittyy new age -henkisyudessa oleva keskeinen käsitys maailmankaikkeuden holistisesta luonteesta. Hanegraaffin (1996) mukaan new age -ajattelussa individualismi ja universalismi eli käsitys kokonaisuudesta ja kaiken yhteisyydestä esiintyvät rinnakkain. New age -henkisyys on siinä mielessä hyvin yksilökeskeistä, että ihminen voi esimerkiksi sielunsopimuksessa vaikuttaa siihen millainen hänen elämänsä on. Toisaalta se on universalistista, sillä kaikki, mukaan lukien ihmiset ovat alisteisia kosmiselle laille. New age -ajattelussa siis korostetaan kokonaisuutta, joka sisältää moninaisuuden ja yksilöllisyyden. Hanegraaffin mukaan käsitys holismista on new age -henkisyudessa nähty vastareaktiona yhtäältä rationalistisia ideologioita ja toisaalta kristinuskon dualismia vastaan.³⁷ New age:n holismi-käsityksiin liittyy ajatus Jumalasta universaalina energiana. Sen katsotaan olevan jotakin erilaista kuin kristinuskon transsendentti ja antropomorfinen Jumala.³⁸ Henkisyudessa ihminen on osa maailmankaikkeutta ja osa jumaluutta, kuten eräs nainen kertoi:

...fyysinen maailmaki on sitä samaa Jumalaa, joka on tavallaan luonu ittensä lukemattomille eri tasoille ja jotenki muodostaa niitten tasojen kautta lukemattomia erilaisia ilmentymiä, niinkun kaikki nää planeetat ja koko tän universumin ja meidän ajatukset ja tunteet ja kaikki semmoset... mä koen, että kaikki on sitä yhtä ja samaa Jumalan merta...³⁹

Toisen haastateltavan mukaan kanavointia tekevät henkilöt näkevät maailman holistisesti.

³⁶ Mol 2010. Ks. myös Utriainen 2014.

³⁷ Tosin haastateltavani puhuivat myös kaksijakoisesti esimerkiksi valosta ja varjosta, feminiinisestä ja maskuliinisesta energiasta tai ihmisen alapuolella olevasta maaenergiasta ja yläpuolella olevasta kollektiivisestä energiasta.

³⁸ Hanegraaff 1996, 204, 288, 340, 516.

³⁹ Haastateltava 23.7.2014.

Näkemykseen liittyy myös se, miksi he tekevät työtään. Heidän motiivinaan on halu auttaa ihmisiä voimaan paremmin. Yrittäjän mukaan auttamalla yksilöä he auttavat kokonaisuutta, jolla tarkoitetaan sekä ihmisiä että koko universumia. Haastateltavieni mukaan myös viestejä lähettävät entiteetit haluavat auttaa ihmisiä. Tähän kollektiiviseen tavoitteeseen liittyen kanavat jakavat yrittäjän mukaan kolme käsitystä: 1) mikään ei ole erillistä, vaan kaikki liittyy kaikkeen, 2) kaikessa on tarkoitus ja 3) kanavien tehtävänä on rakkauden lisääminen, mikä tapahtuu esimerkiksi poistamalla ennakkoluuloja ja lisäämällä suvaitsevaisuutta.⁴⁰ Holistinen yhteisöllisyys poikkeaa esimerkiksi yrittäjien ja heidän kollegoidensa välisestä yhteisöllisyydestä. Se ei ole samalla tavalla henkilökohtaista, eikä se perustu suoraan vuorovaikutukseen, vaan on yhteisöllisyyttä laajemmalla tasolla, jossa tärkeää on tunne yhteisyydestä⁴¹. Reiki-hoitoa käsittelevässä tutkimuksessaan Judith Macpherson (2008) viittaa tähän laajempaan käsitykseen yhteisöllisyydestä. Hänen mukaansa parantamista ja henkisyttä pidetään usein individualistisina (esim. keskitytään omaan terveyteen), mutta esimerkiksi skotlantilaisissa Reiki-piireissä korostetaan kaiken elävän ja elottoman henkistä ja pyhää yhteenkuuluvuutta, mikä samalla edistää toisista huolehtimista.⁴²

Kanavana toimivat naiset voivat välittää muilta olemisen tasoilta viestejä asiakkailleen tai he voivat olla henkilökohtaisessa yhteydessä entiteetteihin. Kanavoinnissa ihmisten ja entiteettien välinen yhteisöllisyys poikkeaa ihmisten välisistä suhteista siinä mielessä, että viestin välittäminen esimerkiksi asiakkaalle voi vaatia tietynlaista valmistautumista, esimerkiksi ”virittäytymistä”. Eräs yrittäjä kertoi, että hän aloittaa kanavoinnin keskittymällä ja lausumalla ”asetussanat”. Naisen mukaan entiteetit eivät tarvitse näitä ”kommervenkkejä”, mutta ne auttavat häntä itseään pääsemään tietynlaiseen ”moodiin”.⁴³ Toinen ero ihmisten välisiin suhteisiin on se, että entiteetit ovat aina tavoitettavissa. Yrittäjä vertasi tätä radioon, josta viestiä tulee koko ajan, kun sitä vain on itse valmis vastaanottamaan. Kanavointiin ei hänen mukaansa tarvitse varata entiteeteiltä aikaa, sillä heidän tasollaan aika on erilainen, joten he ovat läsnä koko ajan. Toisaalta kanavien suhteet entiteetteihin voivat olla läheisiä ja kommunikointi vastavuoroista. Kanavat voivat esimerkiksi kysyä heiltä asioita, mutta verrattuna ihmisten välisiin suhteisiin suhteet entiteetteihin perustuvat entiteettien laajempaan tietoon sekä kanavan ja ihmisten ohjaamiseen elämässä.

⁴⁰ Haastateltava 4.12.2014.

⁴¹ Ks. Anderson 2007.

⁴² Macpherson 2008, 70–71.

⁴³ Haastateltava 25.11.2014.

5. Päätelmät

Kanavoinnin yhteisöllisyys on monimuotoista. Ihmiset voivat kuulua verkostoihin, yhteisöihin ja ryhmiin eri tavoin, heillä voi olla useita kiintymisen kohteita ja kuulumisen konkreettisuus voi vaihdella.⁴⁴ Tässä artikkelissa olen tarkastellut sitä, kuinka yhteisöllisyys ilmenee kanavointia tekevien haastateltavieni puheessa ja kuinka henkisyys näyttäytyy samanaikaisesti sekä yksilöllisenä että yhteisöllisenä. Siihen liittyy myös erilaisia tasoja. Kanavat kokevat olevansa osa ihmiskuntaa sekä maailmaa yhdessä eri entiteettien ja sielujen kanssa. He voivat myös kokea olevansa osa kristillisyyttä tai kuulua Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Toisaalta kanavoinnin yhteisöllisyys muodostuu konkreettisista sosiaalisista suhteista, esimerkiksi yhteistyön tekemisestä muiden täydentäviä hoitomuotoja tekevien ihmisten kanssa tai kuulumista henkisen kentän ryhmiin tai yhdistyksiin. Kanavointia tekevät naiset kuuluvat myös verkostoihin, joissa ei kohdata kasvatusten, vaan esimerkiksi lehtien tai sosiaalisen median välityksellä.

Kirkkoon kuuluminen tai kuulumattomuus nähdään henkisyyden kentällä jokaisen omana valintana, eivätkä kanavointia tekevät haastateltavani muodosta tässä suhteessa yhtenäistä joukkoa.

Haastateltavani ovat kriittisiä kirkkoa ja uskontoa kohtaan niihin liitetyn auktoriteetin vuoksi. Lisäksi he suhtautuvat negatiivisesti myös mahdolliseen omaan auktoriteettiasemaansa. He näkevät, että uskonto ei tulisi olla rajoittavaa, vaan vapauttavaa ja he korostavat omaa yhteyttään Jumalaan ja henkimaailmaan. Toiseksi he katsovat, että institutionaalinen uskonto ei ole välttämätön heidän henkisen kehityksensä kannalta, sillä heidän mukaansa ihminen vaikuttaa ja on vastuussa omasta elämästään. Haastateltavat myös kokevat, että ihminen tai sielu syntyy uudelleen.

Ryhmään kuulumisessa ei ole kyse pelkästään jäsenyydestä. New age -henkisyyden kuvaaminen verkosto-käsitteen avulla auttaa hahmottamaan ilmiön ja yhteisöjen hajaantuneisuuden ja joustavuuden. Kanavointia tekevien yrittäjien tai yhteisön perustaneiden naisten sosiaaliset suhteet asiakkaisiin ovat vaihtelevia esimerkiksi kestoaltaan. Osa asiakkaista käy heidän luonaan vain kerran, jotkut kerran vuodessa ja toiset säännöllisesti esimerkiksi joka viikkoisessa kanavointia sisältävässä ryhmämeditaatiossa. He kuitenkin tapaavat pääasiassa silloin, kun asiakas haluaa osallistua palveluun tai kurssille, jolloin suhde perustuu asiakkaan auttamiseen. Yrittäjinä toimivien haastateltavieni suhteet toisiin kentällä toimiviin yrittäjiin ovat tärkeitä. He saavat toisiltaan tukea ja käytännön neuvoja ja voivat ohjata asiakkaita toisilleen. Verkosto-ajatuksen laajentaminen

⁴⁴ Yuval-Davies 2011, 14.

koskemaan myös ei-ihmiset korostaa yhteisöllisyyden tasojen erilaisuutta ja kanavointia tekevien henkilöiden käsitystä maailmasta ja ihmisestä. He ovat dynaamisessa yhteydessä erilaisiin maailmankaikkeudessa toimiviin entiteetteihin, ja tämän huomioon ottaminen tarjoaa myös uusia mahdollisuuksia tulevalle new age -henkisyuden ja yhteisöllisyyden tutkimukselle. New age -henkisyys on nähty usein yksilökeskeisenä, mutta kanavointiin liittyvät esimerkit osoittavat piirteitä monipuolisesta yhteisöllisyydestä.

Lähteet

- Anderson, Benedict 2007.** *Kuvitellut yhteisöt. nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua.* Tampere: Vastapaino.
- Aro, Jari 2011.** Yhteisöllisyys ja sosiaalinen side. – S. Kangaspunta (toim.), *Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen*, 35–60. Tampere: Tampere University Press.
- Aupers, Stef 2012.** Enchantment, Inc. – D. Houtman & B. Meyer (eds.), *Things: Religion and the Question of Materiality*, 339–355. NY: Fordham University Press.
- Bloch, Jon P. 1998.** *New Spirituality, Self, and Belonging. How New Agers and Neo-Pagans Talk about Themselves.* Westport: Praeger.
- Carrette, Jeremy & King, Richard 2005.** *Selling Spirituality. The Silent Takeover of Religion.* London: Routledge.
- Corrywright, Dominic 2007.** New Age Diffuse Communities. – D. Kemp (ed.), *Handbook of New Age*, 167–180. Boston, MA, USA: Brill.
- Hammer, Olav 2010.** I did it my way? Individual choice and social conformity in the new age religion. – S. Aupers & D. Houtman (eds.), *Religions of Modernity. Relocating the Sacred to the Self and the Digital*, 49–67. Leiden: Brill.
- Hanegraaff, Wouter J. 2009.** New Age religion. – L. Woodhead, H. Kawanami & C. Partridge (eds.), *Religions in the Modern World. Traditions and Transformations*, 340–356. London & New York: Routledge.
- Hanegraaff, Wouter J. 1996.** *New Age Religion and Western Culture. Esotericism in the Mirror of Secular Thought.* Leiden, New York, Köln: Brill.
- Heelas, Paul 1996.** *The New Age Movement. The Celebration of the Self and the Sacralization of Modernity.* Oxford: Blackwell Publishers.

- Heelas, Paul & Woodhead, Linda 2005.** *The Spiritual Revolution. Why Religion is Giving Way to Spirituality*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Houtman, Dick & Aupers, Stef 2010.** Religions of modernity. Relocating the sacred to the self and the digital. S. Aupers & D. Houtman (eds.), *Religions of Modernity. Relocating the Sacred to the Self and the Digital*, 1–29. Leiden: Brill.
- Lau, Kimberly J. 2000.** *New Age Capitalism: Making Money East of Eden*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Law, John 2007.** Actor Network Theory and Material Semiotics.
<http://www.heterogeneities.net/publications/Law2007ANTandMaterialSemiotics.pdf>. (viitattu 8/2015)
- Macpherson, Judith 2008.** *Women and Reiki. Energetic/Holistic Healing in Practice*. London & New York: Routledge.
- Mol, Annemarie 2010.** Actor-Network Theory: sensitive terms and enduring tensions. – *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie* Vol. 50 no. 1, 253-269.
<http://dare.uva.nl/document/2/90295>. (viitattu 8/2015)
- Niemelä, Kati 2006.** *Vieraantunut vai pettynyt? Kirkosta eroamisen syyt Suomen-evangelisluterilaisessa kirkossa*. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Sohlberg, Jussi & Ketola, Kimmo 2015.** From Western Esotericism to New Spirituality: the Diversity of New Age in Finland. – J. R. Lewis & I. B. Tøllefsen (eds.), *Handbook of Nordic New Religions*, 126–140.
- Suttcliffe, Steven J. 2013.** New age, world religions and elementary forms. – S. J. Sutcliffe & I. S. Gilhus (eds.), *New Age Religion. Rethinking Religion*, 17–34. Durham: Acumen.
- Suttcliffe, Steven J. 2003.** *Children of the New Age. A history of spiritual practices*. London: Routledge.
- Utriainen, Terhi 2014.** Angels, Agency, and Emotions: Global Religion for Women in Finland? – T. Utriainen & P. Salmesvuori (eds.), *Finnish Women Making Religion: Between Ancestors and Angels*, 237–254.
- Wood, Matthew 2007.** *Possession, Power and the New Age. Ambiguities of Authority in Neoliberal Societies*. Aldershot: Ashgate.
- Woodhead, Linda 2010.** Real Religion and Fuzzy Spirituality? Taking Sides in the Sociology of Religion. – S. Aupers & D. Houtman (eds.), *Religions of Modernity. Relocating the Sacred to the Self and the Digital*, 31–48. Leiden: Brill.
- Yuval-Davis, Nira 2011.** *The Politics of Belonging: Intersectional Contestations*. London: SAGE Publications.

